

Книга IX.

Ноемврий

Цѣна 30 ст.

МАКЕДОНИЈА

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАННО ПОПУЛЯРНО СПИСАНИЕ

Уреждатъ:

М. Трашевъ и М. Копановъ.

Поручикъ Юрданъ Стояновъ.

Юрданъ Стояновъ, или както е извѣстенъ въ Македония, Капитанъ Стояновъ, ми е приятель и другарь отдавна врѣме. Съ него азъ се познавамъ отъ 97 година, — тогава той служеше по администрацията въ гр. Добричъ. Неговото име, свързано съ една трогателна сждба, чувахъ още когато бѣхъ въ Военото училище, когато облегнати на трѣвата, въ кръгътъ на нѣкоя приказлива компания, текваше ни да поразлистимъ прѣданията на това завѣдение, толкова прочуто днесъ. Нашата първа срѣща, до колко моята память е вѣрна, бѣше сърдечна, искренна—като че ли между стари познати. Ний се видяхме въ с. Ени-махле, на десетъ километра на юго-западъ отъ Добричъ; това бѣше прѣзъ врѣме на гръко-турската война. Възсѣдналъ на своя огненъ, красивъ и едъръ конь, той бѣше дошелъ тукъ да посрѣща висшитѣ офицери отъ шуменския гарнизонъ, които изучваха знаменития четверождълникъ и на които, за украшение и ескортъ, бѣхъ придаденъ и азъ съ една не голѣма кавалерийска команда.

Слѣдъ една кжса почивка, ний потеглихме за градътъ.

Стояновъ ѣздѣше съ чувство и унесенность, прѣживѣвайки навѣрно въ своитѣ възспоменания, славнитѣ си подвизи.

прѣзъ сѣрбско-българската война, въ която той се отличи като храбръ войникъ и самоотверженъ полуротенъ унтеръ-офицеръ.

Отъ тоя моментъ до напушането ми градътъ Добричъ, въ продължение на двѣ и половина години, ний бѣхме добри другари и искрени приятели.

Винаги засмянъ, вѣжливъ, компаньонъ и скромненъ, той крѣпеше у менъ чувството на една сърдечна привързаностъ.

Слѣдъ една тригодишна раздѣла, съ него азъ се срѣцнахъ въ Македония на 14 септември вечерта миналата година.

Намѣтнатъ съ дълга сива пелерина, изъ подъ която лжщеше сребърна кавказка кама и широкъ поясенъ патронташъ, съ свѣтли очи и лице саяюще отъ радость, той бърже се доближи къмъ менъ и ний дълбоко се прѣгърнахме. Слѣдъ една кжса другарска бесѣда, той още сжщата нощъ замина къмъ Мелникъ, а азъ останахъ при Николова въ горитѣ на источнитѣ Жрсовски висоти.

Подиръ това, прѣзъ траението на възстанието, азъ не можахъ да го видя вече, защото великитѣ човѣшки урагани, които ознаменоваха избухването на струмишкия басейнъ, които широко отразиха лѣтящия български духъ къмъ високитѣ полета на божественната свобода, прѣдставляющи своего рода шахматни вихрушки съ турската войска, не ни позволиха да се срѣцнемъ съ Стоянова, колкото и често да се разминявахме съ него, низъ лабиринтитѣ ридове на Пиринъ.

По-послѣ, когато дълбокитѣ снѣгове покриваха планинитѣ, ний бѣхме въ България и можахме да се срѣцаме често, до като най-сетнѣ на 19 августъ, текущата година, слѣдъ сражението при Етиница, прѣзъ нощта съ испратения отъ него куриеръ, ний се събрахме и сподѣлихме побѣди и поражения, радости и сградания цѣли седемъ недѣли.

* * *

Юрданъ Стояновъ е роденъ въ с. Долна Вереница, Фердинандска околия, въ 1869 год. — 15 септемврий. Баща му е билъ внукъ на дѣдо Цеко войвода *) и се занимавалъ съ земледѣлие. Психическото брожение, което владѣеше българскитѣ маси тогава, особено 75—76 години, не минало безъ влияние върху семейството на Юрдана Стоянова. Баща му, както и дѣдо му Трифонъ сж биле най работливи членове на комитета въ селото. Тѣ сж носили хлѣбъ на четитѣ и въобще сж

*) Въ 1803 год. низъ Българско се появили многобройно количество хайдушки чети, които не сж могли да бждатъ унищожени отъ яничаритѣ. Ако би се намѣрилъ нѣкой генияленъ човѣкъ да обедини тия чети и да имъ даде ясна политическа цѣль, България и гражданата часть отъ Македония би се освободила още тогава. Въ 1804 год. Султанъ Селимъ изпратилъ часть отъ регулярната си войска („низам-и-джедитъ“) и потушилъ възстанието. Гледай „Пропастъ Яничара“ отъ Чедо Миѣатовича, 1899 год. Въ тия чети, като войвода се е отличалъ Дѣдо Цеко.

били дълбоко замѣсени въ народното движение. Това дава поводъ на турцитѣ, особено на черкезитѣ и абазитѣ, които сж живѣли на близо, да се опитватъ на нѣколко пѣти да нападатъ безуспѣшно кѣщата на дѣдо Трифонъ. Живота въ село билъ невъзможенъ и семейството на Стоянова се прѣселило въ Ломъ. Както въ село, така и тука, въ градътъ, фантастичнитѣ разкази за комититѣ, произнасяни съ тайнственостъ по скрититѣ мѣста, силно сж плѣнявали въображението на младия Юрданъ. Той е ходилъ по това врѣме въ училището, кждѣто тоже се е отразявала общата възбуденностъ на духоветѣ. Но епоха, която най силно влияние оказала върху душата на Стоянова, както той самъ се изразява, е била великата освободителна война. Той цѣлъ день стоялъ край рускитѣ солдати, които сж му правили силно впечатление. Той слушалъ, унесенъ въ жизнерадостни мечтания, великитѣ пѣсни на московскитѣ войници, звуковетѣ и възвишенната смисълъ на които, той и до днесъ не е забравилъ:

„Громытъ славы трубой;
Мы дрались турокъ с' тобой,
По горамъ твоимъ балканскимъ } 2
За свободу християнъ }

У насъ семейство не большое
И хозяйство никакое,
Надѣвъ ранцы ружье вольно, } 2
Подпоясевъ и пошель.“ }
И пр. и пр.

Велика пѣсенъ! магично съдържание!

И естественното чувство на подражане, което се е явявало тогазъ, отъ послѣ, когато той почналъ да съзнава, се е кристализирало въ едно непрѣодолимо влечение къмъ военната служба и войната въобще.

Тая мисълъ му става идеалъ, който той гони да постигне съ удивително постоянство въ класоветѣ, бойнитѣ полета и военното училище. Съ успѣхи, които сж го правили симпатиченъ на учителското тѣло, той свършва II класъ въ Ломъ, като бърза да постѣпни въ Софийската гимназия и послѣ въ щколата за войната. Съ свършванието на IV кл., при отлични успѣхи, настѣпва съединението. Неговитѣ чувства го завладяватъ и той буйно се понася къмъ казармитѣ на 3-ий бдински полкъ, въ който постѣпва доброволецъ, 4 рота, командувана отъ поручикъ Николовъ. Скоро той обръща вниманието на началството съ своето усърдие и знание на службата. На турската граница, въ Дубница, кждѣто билъ заминалъ по това врѣме полка, за отличнитѣ си успѣхи Юрданъ Стояновъ бива произведенъ младши унтеръ-офицеръ. Настѣпва войната съ Сърбия, прѣзъ врѣме на която той командува 2-та полурота. Взима участие въ сражението при Брѣзникъ, като показва удивително херойство, биейки се съ своята команда,

обграденъ отъ всѣкъдѣ, противъ многобройно количество неприятелски солдати. Тукъ, раненъ, той пада въ плѣнъ. Два дена слѣдъ това той избѣгва отъ плѣна и подиръ едно трогателно скитание, застига най сетнѣ аванпостната верига на I-ий полкъ. Тукъ го зачисляватъ въ 3-та дружина, 13-та рота, съ която той участвува въ настѣпленieto къмъ Трънъ и атаката на Черния Върхъ при Пиротъ, като показва голѣмо хладнокрѣвие и безстрашие, за което бива прѣдставенъ за орденъ на храбростта. Съ настѣпване на примирието, той заминава за старата си часть, въ която Княза собственоръчно му подарилъ 3-та степенъ кръсть за храбрость.

До 87 година той употребява свободното си врѣме на военната служба, въ приготовление за постѣпване въ военното училище, кждѣто и постѣпва. Тукъ, както и въ войната, щастието му се усмихва: добива награди за срѣлбата, показва отлични успѣхи по строя, както и въ класъ, става фелдфебелъ на рота, получава подаръци отъ Княза и завършва курса на училището въ 90 година.

Но сждбата жестоко се подиграла съ него! . . .

Единъ день прѣди да види реализирани своитѣ мечти, разкрива се една афера, въ която подрядческитѣ хитрости силно били вплели Стоянова и за него настѣпватъ най горчивитѣ дни въ живота му. Когато неговитѣ другари, облечени въ офицерски мундири и еполети, лжскави шашки и шарфове, съ радостъ като птички безгрижно изхвърквали изъ училището, той е стоялъ съ сълзи въ арестанската клѣтка . . . и веднага трѣбало да замине като простъ войникъ въ полка..

Каква промѣнлива сждба! . . .

Каква спартанска наредба у този колосъ — величаво завѣдение и марсова ковачница за български младежки души-цвѣтя!

Слѣдъ една година той билъ произведенъ подпоручикъ отъ 18 полкъ въ Търново, кждѣто още сжщата година се и оженилъ. Послѣ, той служилъ подредъ въ 13 резервенъ и 8 приморски полкове до 96 година, въ което врѣме се уволнява и постѣпва на административна служба испърво въ Варна, сетнѣ въ Балчикъ и най-послѣ въ Добричъ.

Въ 900 година умира твърдѣ благородната и симпатичната му съпруга, което го потопва въ непоносима тжга.

Терзанъ жестоко отъ сждбата, нещастенъ саминъ въ житейското море, у него всичко гасне, но не и чувството къмъ тржбата, къмъ войната. Натура бойна, той всецѣло се прѣдава на борбата, като рѣшава съ глубока искренность да посвети живота си на македоно-одринскитѣ идеали.

Тръгва той за София 901 година и бърже прѣзъ октомврий месѣцъ заминава прѣоблеченъ въ селски дрехи, по поручение на Върховния Комитетъ, за Македония. Слѣдъ една обиколка низъ Разлога, пълна съ прѣмеждия и рискъ, той

се връща въ България и доставя цѣнни свѣденія за състоянието на духоветѣ и дѣлото тамъ.

Прѣзъ януарий 902 година той стѣкмява чета отъ двадесетъ души и влиза въ пиринскитѣ ребра, окрасени съ засмяни села и буйни гори тогасъ. И до днесъ — двѣ години вече — той работи съ удивителна покорность, тихъ ентузиазмъ, смѣлость, съобразителность и вѣщина тактико-психологическа, които му осигоряваха успѣха и въ най-критическитѣ дѣла.

Нито глубокитѣ снѣгове, нито многобройния аскеръ, нито лютата и негостоприемната природа на Пиринъ, Бѣлашица, Огражденъ и Малешъ можаха да спратъ неговия духъ.

Той надви на всички съ своето чудно постоянство и безспорна храбрость.

Бѣше 6 ноемврий 85 година, хладенъ зименъ день.

Брѣзнишкитѣ лабиринтни хълмове цѣли сж покрити съ слабъ пластъ снѣгъ. До кждѣто очи глѣдатъ никаква зеленина не се мѣрка; и въ душата, и въ природата вѣе мразъ, често нетърпимъ. Слънцето грѣе високо; неговитѣ лъчи поглъща тукъ тамъ съ жадность, а на милиарди точки отблъсквани съ гладкость, придаватъ на земната бѣла покривка ослѣпителний блѣсъкъ на ситни брилянтни кристали гъсто усѣяни по снѣжната повърхность. Тихъ вѣтрецъ подухва, нежно пълзейки по лѣдената земя и надъ спящата художественна природѣ два човѣшки урагана, двѣ войски се биятъ съ ожесточение отъ тъмни зори насамъ: моравската дивизия, разгнана въ боенъ рѣдъ, успѣшно се бори съ слабия отрядъ на капитана Кисова, широко расхърленъ по брѣзнишкитѣ ридове.

Вече на цѣлата линия Сърбски войски се движатъ. Тѣнки вериги отъ човѣшки черни фигури се мѣстятъ съ махматни прѣбѣжки наврѣдъ, постѣдвани отъ гъсти колони все по едри къмъ далечностьта. Татъкѣнѣкждѣ десетина артилерийски гърла, маскирани върхъ една баирчина, непрѣстанно поратъ атмосферата съ своитѣ оглушителни и грѣмоносни ядра.

Борбата е въ най-голѣмия разгаръ.

И глухия трѣсъкъ на пѣхотнитѣ запове, размѣсенъ съ честата стрѣлба наврѣдъ и пуканието на шрапнелитѣ съпровождани съ гърмежа на орждията, и боя на барабанитѣ, и зловѣщия звукъ на тръбитѣ, и командитѣ на началствата, и конския топотъ, и звѣнтението на сабитѣ и всичко необикновенно тука демонически е слѣто въ едно боботение, въ една пѣсънь, на радость или униние — кой ще побѣди.

Двамата противника, стоящи на почтенна дистанция още, дълго оспорватъ сладостьта на побѣдний викъ, хвърляйки единъ срѣщу други красиво изработения смъртоносенъ металъ.

Крѣвь се лѣе.

На дѣсния флангъ една полурота, командувана отъ единъ унтеръ-офицеръ, съ всичкия подьомъ на българския боенъ

духъ, съ възторженни кликове отблъснала е вече настъплението на една значителна сърбска кавалерийска колона, имбюща за цѣль да обходи българската позиция отъ сѣверъ. Заесть съ това, началника на полуротата нарѣжда своята команда унесенъ въ приятни мечтания, че и нему се прѣдставя случай да спечели вожделена слава, да обкичи юнашки гърди съ хероични награди.

Отбраната исхвърля своитѣ послѣдни снопове куршуми и българскитѣ главни сили бърже се отдалечаватъ отъ огнената линия, прикривани съ жестокави гжста ариергардна стрѣлба.

Часътъ е вече три.

Бойната линия пустѣе, . . . но на дѣсния флангъ мечтателния унтеръ-офицеръ не получилъ заповѣдь за отстъпление, не чулъ печалний зовъ на бойната тржба, тържествующъ се бори, привличайки усилията на голѣми маси сърбски войски.

Всѣкждѣ е тихо, само желѣзната полурота се бие. Тя е малка — едвали 90 души — но противника е голѣмъ — стотини пжти повече. Отъ всѣкждѣ гѣсти вериги се сочатъ къмъ нея. Стрѣлбата е жестока; борцитѣ рѣдѣятъ. Желѣзния обрачъ се приключва и е приключенъ. Единъ български левъ се бори съ сърбскитѣ орли. Всѣка минута по една душа напуска бойното поле и лѣти, лѣти на горѣ, търсейки сѣнкитѣ на толкова херои измрѣли въ полесраженията. Куршумитѣ се сипятъ изъ решето, но отбраната е привикнала съ тѣхъ. Отстъплението е невъзможно, капитулиранието — позоръ. Полуротния унтеръ-офицеръ е тамъ — той е живъ още, и ведно съ борцитѣ всички буквално се стрѣмятъ да изпълнятъ военния законъ „борба до послѣдня капка кръвъ.“

Колко славни войници! каква шеметна отбрана! Великитѣ ратоборци задържатъ настѣпателний маршъ на неприятелската дивизия на часове, сждбоносни за цѣлата война.

Часътъ минава четири. Тржбитѣ сърбски свирятъ за атака и отъ вси страни множество гордѣливо се носи наурѣдъ.

Кой ще ги спрѣ? . . . изъ позицията постлана съ 80 тѣла на мъртви и ранени, деветъ солдати се хвърлятъ насрѣща, и не по мисль или прѣднамѣренъ планъ, не отъ чувство на самосъхранение, а по простъ навикъ, добитъ отъ многобройни занятия въ миръ.

Утихватъ буритѣ на боя, заглѣхва екота на пушкитѣ гръмливи, спиратъ тржбнитѣ звукове, пропускатъ конници хвъркати и сърбскитѣ войски се строятъ, ликующи въ радостни въсклицания. Тихиѣе полето и само отдѣлни гласове се чуватъ вече. Четири български войника и ранения имъ унтеръ-офицеръ безоржжно съ забитѣ очи въ земята стоятъ на разпитъ прѣдъ сърбския генералъ.

„Кой си ти и защо проля толкова кръвъ?“

— „Младши унтеръ-офицеръ . . . Юрданъ Стояновъ. . . .“
болезненно отговори ранений доленъ чинъ и полето пакъ онѣмя . . .

* * *

Настъпватъ тѣжнитѣ минути на плѣнѣтъ за Юрдана Стоянова и другаритѣ му. Обградени съ нѣколко конвойни сѣрбски пѣхотинци робитѣ, десетина на брой, потеглюватъ за гр. Трънъ, кждѣто не слѣдъ много пристигатъ. Тука прѣстояватъ до 8 ноемврий сутринѣта, къмъ което врѣме се получава заповѣдъ до сѣрбския военачалникъ за отстъпление. Пакъ по горния рѣдъ плѣнниците били поведени за Дѣсчени-кладенецъ. При послѣднѣото мѣсто Стояновъ внезапно побѣгналъ отъ плѣна и прѣслѣдванъ съ стрѣлба и гонка се мушналь въ шубѣрлацитѣ и изчезналъ за винаги изъ очитѣ на сѣрбската стража.

Слѣдъ дълго странствование по непозната мѣстность низъ бѣрда и ридове, по рѣки и долове, низъ гори и шубраци той достигналъ гладенъ и изнуренъ до с. Ездимирци вечерѣта на 9 ноемврий. Приблизилъ се до първата къща, поискаль храна, но любезно поканенъ отъ домовладиката той влѣзълъ вътрѣ, нахраниль се, стоплилъ се и слѣдъ една добра почивка прѣоблеченъ въ селски дрѣхи заедно съ двамата синове на хазяина потеглилъ къмъ стражевата верига на българскитѣ войски, — 1 пѣхотенъ полкъ. Тукъ се появили на пропускателния постъ и отъ тамъ подъ конвой заведени били при главния караулъ, послѣ прѣпратени при дружинния командиръ капитанъ Петковъ, и отъ тамъ при майора Поповъ, началникъ на Брѣзничко-Трънския отрядъ. Слѣдъ това, мл. унтеръ-офицеръ Юрданъ Стояновъ билъ прикомандированъ въ 13 рота на поручикъ Митовъ, 1-ий полкъ.

Въ Брѣзничко-Трънския отрядъ Стояновъ взель участие като взводенъ командиръ въ настъплението къмъ Трънъ, въ главния резервъ; въ дѣлото при с. Планиница, въ славното нощно сражение на Черния Върхъ и въ юнашкия настъпателенъ бой къмъ Росница—Бари-Чифликъ.

Като войвода е взель участие въ слѣдующитѣ сражения и сблъсквания, които съставляватъ цѣнна часть отъ македонската епопея: 1902 год. 29 марта при Сѣрбинския говедарникъ; нощно сблъсквание на Беговица...; 23 септемврий при маркова скала; 27 септемврий при с. Влахи; 28 септ. при с. Сѣнокось; 6 ноемврий в. Пиринъ; 29 октомврий при Езерецъ, тукъ е ималь 2 ранени и 2 убити; 17 и 18 при с. Бистрица; 20 на границата;

1903 година 8 май при Албутимъ; 12 май при Солуновата воденица (1 убити и 1 раненъ); 31 май при Езерецъ; 15 августъ Етипица; 20 августъ Гѣоргийци; 31 августъ с. Пиринъ; въ сблъскванията при Вадистата скала, Бабитѣ, Даудъ-Дуруту. Прѣдѣля и сражението при Кадийци—29 септемврий.

* * *

Юрданъ Стояновъ се отличава съ своето неуморимо вървене. Добръ познавачъ на дѣлото и условията, той не се въс-

хищава отъ дълбоки възстаннически концепции, като си запазва винаги славната своя черта повече на единъ прѣданъ и храбръ солдатинъ, на единъ смѣлъ водачъ, на единъ щастливъ воененъ партизанинъ. Дългия опитъ на бойнитѣ полета и македонската арена, сж му дали възможность да циментира у себѣ си качества на най добръ войвода. Той познава човѣшката душа, а още по добрѣ той знае сжщността на кървавата борба. Мегкъ, отстѣпчивъ и веселъ, той се държи като баща въ своята чета. Строгъ въ военнитѣ трѣбвания, той въ крайни случаи прибѣгва до суровость, необходима спътница, особено въ възстанническитѣ рѣдове, пълни съ разнородни, често, слаби елементи, отношенията на които никой законъ, освѣнъ идеята за отечеството, не опрѣдѣля. Той повече управлява своитѣ хора съ обаянието, което има надъ тѣхъ, отъ колко съ своята войводческа власть, иллюзорна, обикновенно, за много номинални водачи. Той е много внимателенъ къмъ обстановката, още повече е и наблюдателенъ. Когато всички дрѣмятъ и се истягатъ той созерцава нѣкъдѣ съ бинокла въ рѣка окръжаващата мѣстность съ дълбоко търпѣние. И първата работа при пристиганието на единъ новъ бивакъ за него, това е старателното изучаване, наблюдение и разпорѣждане за охранение, бои и пр. Естествено е, че той при всѣка обстановка рѣшава си най вѣроягнитѣ задачи, като дава необходимитѣ заповѣди. Той познава индивидуалния и колективния борци. Той умѣе да задържа сътрѣсенята у себе си и да възбужда духоветѣ съ противомѣрки. Той широко се ползува отъ виковетѣ и жестоветѣ въ боя — често тѣ сж грѣмотевично ободрителни. Той познава психологията на нашитѣ възстанници и щастливо се владѣе въ стълкновениеята. Водачъ смѣлъ, той винаги върви напредъ. Безъ да трѣвожи гдѣто трѣбва и нетрѣбва, той само въ най опасни случаи бий отрицателно на въображението на борцитѣ, защото той е убѣденъ, че едно отъ срѣдствата за управление е и самото чувство на самосъхранението. Но и тукъ подавайки тържественно примѣръ влече подирѣ си духоветѣ на възстанницитѣ. Той се държи около своитѣ момчета, като квачката около пилетата си. Той се грижи майчински за храната. Той не пуши тютюнъ и търпи много на гладъ. Знатокъ на турския духъ и похватъ, той е безподобно хладнокрѣвенъ и въобще той е една стоманена волева натура. Нито нервната болка въ стомаха, нито гърмежитѣ на противника можаха да го безпокояватъ що годѣ, както бѣше на 20 августъ при Гьоргийца, (тамъ той лежеше боленъ, но спокоенъ). Той върви равномерно и срѣдно, съ почивки, но дълго врѣме. Той се спира за обглѣждане на мѣстността, често се ползува въ незнайнитѣ съмнителни мѣста и отъ патрули. Той се разполага за почивки гдѣто е най удобно — повече удобства хозяйственни. Той разполага момчетата за бой съобразно тактическото значение на мѣстността и естествено той на много повече мѣ-

ста, отъ колко самораслитѣ войводи, ще намѣри удобни позиции. Слѣдъ боя, често той остава въ много близки горички и на слѣдующия день съ спокойствие созерцава движенията на аскера, — възгледъ въ повечето случаи прѣкрасенъ.

Въобще, като офицеръ и като войвода, той притѣжава всичкитѣ качества на единъ партизанинъ пѣхотински, за да бжде щастливъ въ една кървава арена.

За сега той е единъ изъ между най добритѣ боеви началници въ македонската борба, фактически малцина, а номинално твърдѣ много, за нещастие.

Безспорно той не е безъ грѣшки, но върху тѣхъ азъ нѣма да пиша сега, пъкъ и тѣ сж незначителни или присжщи на обикновенния чо ѣкъ.

Като написахъ всичко това до тукъ, менъ ми стана приятно, че можахъ да изпълна единъ дългъ къмъ истината, къмъ вѣчната истина.

П. Дървинговъ.

Пѣсенъ на Гоце Дѣлчевъ.

Като се слага слънце да заиде
Задъ това върше високо,
Като умирашъ, бре хайдуть Гоце,
Въ Сърското поле широко,
Гоце ле,
Млада гидно,
Войводо,
Леле башъ харамно!

Кой ке ти носи тенката пушка
И остра сабя огняна,
Кой ке ти води вѣрна дружина
По тая гора зелена?
Горо ле,
Тжжно ли ти е
За Гоце,
Леле башъ харамия?

— Другъ е родила юнакъ надъ мене
Нашата майка робиня:
Той ке да руши гнила турция,
Той ще ми води дружина.
Проклета,
Черна Турция!
Комито,
Леле башъ харамно!